

Nærings- og fiskeridepartementet
postmottak@nfd.dep.no

Oslo, 13.oktober 2014

Uttalelse til Forenklingsutvalgets rapport (NOU 2014:4)

Vi viser til Nærings- og fiskeridepartementets høringsbrev av 10.juni 2014 med invitasjon til å gi uttalelse til Forenklingsutvalgets rapport "Enklere regler – bedre anskaffelser" (NOU 2014:4) innen 31.oktober 2014.

Forskningsinstituttene Fellesarena (FFA) representerer 48 forskningsinstitutter som driver anvendt forskning på ideell, non-profit basis. Instituttene representerer 6.300 årsverk og en årsomsetning på NOK 8.7 milliarder. Offentlig forvaltning kjøper årlig forskningsbaserte tjenester fra FFAs medlemsinstitutter for 1,75 milliarder (2013).

FFA omtaler i det følgende innkjøp av kunnskapsbaserte tjenester og bare slike.

Offentlige innkjøp utgjør mer enn 400 milliarder kroner pr år. Til sammenligning utgjør Forskningsrådets forskningsmidler 6,5 milliarder kroner (2013), tilsvarende 1,6 % av beløpet til offentlig innkjøp. Desto viktigere at offentlige innkjøp gir best mulig resultat – for samfunnet vårt.

FFA mener Forenklingsutvalget i sin rapport (NOU 2014:4) foreslår endringer som vil gi mer og bedre forskningsbasert innovasjon fra offentlig innkjøp. Vi mener en kan gå enda lenger i forenkling på flere områder.

Norge praktiserer regelverket for innkjøp av FoU annerledes og har vesentlige høyere transaksjonskostnader enn andre land som praktiserer det samme EØS-regelverket. Et komplisert og detaljert regelverk som gjør det lett å gjøre feil, en streng norsk rettspraksis, dyktige advokater og aktive medier gjør at offentlige innkjøpere er meget forsiktige. Det har utviklet seg en fryktkultur der innkjøper er mer opptatt av ikke å gjøre feil og bli utsatt for kritikk enn å gjøre et best mulig innkjøp. Dette er sannsynligvis hovedgrunnen til at forskningsunntaket i dagens innkjøpsreglement i liten grad blir brukt. Transaksjonskostnadene øker både for innkjøper og leverandør og vi ser en omfattende sløsing med knappe forskningsressurser. Det var aldri hensikten. Gode innkjøp av forskningsbaserte tjenester kan vanskelig beskrives i detalj i forkant. Bestillingen blir etter vårt syn best utviklet i tillitsfull dialog og kreativ prosess mellom oppdragsgiver og leverandør. Vi støtter derfor utvalgets flertall på disse punktene.

Vi mener det er nødvendig å utarbeide en egen veileder for innkjøp av FoU for at både tilbydere og offentlige innkjøpere skal ha trygghet i prosessen og gjennomføre effektive og framtidrettede innkjøp av FoU.

FFA vil trekke fram følgende seks tiltak som vi mener vil gi mer innovasjon av de offentlige innkjøpene og mer effektiv ressursbruk for både innkjøper og tilbyder av kunnskapsbaserte tjenester:

1. **Unnta innkjøp av rene forskningsoppdrag fra anbudsreglementet.** Forenklingsutvalget foreslår at forsknings- og utviklingskontrakter under en viss størrelse unntas fra anskaffelsesregelverket.

FFA støtter forslaget og begrunnelsen for dette. Systematisk bruk av unntaket vil gi bedre utnyttelse av det offentliges forskningsressurser.

2. **Benytt anbud kun der det er mest hensiktsmessig.** Mange offentlige forskningsinnkjøp er lite egnet for anbud. På områder med liten eller ingen reell konkurranse, vil en ordinær anbudsprosess kunne være en ren formalitet med store transaksjonskostnader. Eksempelvis klimamålinger eller andre kompetansekrevende monitoreringer. Et skifte av leverandør vil kunne ødelegge hele tidsserier og fragmentere kunnskapsmiljø som en er avhengig av. Anbud er også lite egnet på områder der en trenger faglig eksperimentering og innovasjon og der risikoen er høy.
3. **Utvid bruken av leverandørdialog i forkant og forhandlinger underveis** i innkjøpsprosessen for kunnskapsbaserte tjenester. Innkjøper kan beskrive et behov, men detaljspesifisering av et forskningsoppdrag forutsetter at innkjøper har like stor eller større kompetanse på fag og metode som kunnskapsmiljøene som skal utføre oppdraget. Det er hverken kostnadseffektivt, realistisk eller ønskelig. Ved tillitsfull dialog, kan den faglige kompetansen og kreativiteten hos leverandør bidra til innovative løsninger som innkjøper ikke har mulighet for å beskrive i forkant. Kunnskapsleverandører har fagkompetanse og ideer som innkjøper ikke besitter og som må utnyttes bedre. Forenklingsutvalget foreslår nye former for dialog og forhandlinger i innkjøpsprosesser som FFA støtter og mener vil bidra til mer kreativitet og innovasjon i innkjøpene.
4. **Åpne opp for EUs anbudsterskler for kunnskapsintensive tjenester**
For FoU-tjenester som ikke er unntatt fra regelverket (jfr pkt 1) må de lave særnorske anbudstersklene fjernes. FoU-tjenester er spesialiserte tjenester, ikke hyllevare. I dag blir FoU-tjenester helt ned til 100 000 kroner anskaffet med minst tre inviterte tilbydere. Den samlede kostnaden for utarbeidelse av tilbud og gjennomføring av konkurransen kan overstige oppdragssummen. I dag utgjør transaksjonskostnadene i snitt 10% av norske offentlige anbud, mens for mindre anbud utgjør kostnadene 25%. Dette er samfunnsøkonomisk ulønnsomt og ødeleggende for leverandørene av kunnskapsintensive tjenester. Vi mener Norge må åpne opp for å bruke EUs anbudsterskler for kunnskapsbaserte tjenester.
5. **Ta i bruk FoU-standardkontrakten** der det er hensiktsmessig. Det sikrer at resultatene blir offentlig tilgjengelige gjennom publisering og videre anvendelse og ivaretar rettighetene til leverandøren.
6. **Elektronisk innlevering av tilbud (e-handel)** må tas i bruk raskt. Dagens mange og uoversiktlige ordninger med leveranser i ulike papirbaserte formater, innebærer også en konkurransevridning i form av tid og risiko ved postgangen i forhold til geografisk avstand til innkjøper. Som et minimum, bør store innkjøpere innen statlig sektor etablere elektronisk anbudsinnhenting i god tid før EUs innføring i 2016.

Videreutvikling og modernisering av velferdsstaten forutsetter at offentlige innkjøp bidrar til innovasjon i offentlig sektor og skjer på en samfunnsøkonomisk effektiv måte. FFA ønsker at våre forslag skal vurderes ut fra om de fremmer gode og innovative innkjøp for offentlig sektor.

Vennlig hilsen

Agnes Landstad

Daglig leder

T: +47 91 54 66 10

E: agnes.landstad@abelia.no